

Aanvulling

Seksuele vorming en diversiteit

Toevoeging bij hoofdstuk 6 Seksuele vorming in het voortgezet onderwijs

Invoegen in de tekst aan het eind van 6.1

Inleiding:

6.1.1 De mening van de leerlingen

Rutgers deed onderzoek naar de mening van scholieren over seksuele vorming in het voortgezet onderwijs (Cense, de Grauw en Vermeulen 2019). In §6.1 werd al duidelijk dat de tevredenheid van leerlingen over de seksuele vorming op school mager is (5,8) en dat deze achteruit gaat. Het kwalitatieve onderzoek *Gewoon het taboe eraf halen* is uitgevoerd samen met 17 leerlingen als co-onderzoekers. Deze leerlingen hebben meegedacht over de onderzoeksmethodes en over de formulering van vragen. Ze hebben data verzameld op hun eigen school en sommigen hebben hun profielwerkstuk erover geschreven. In deze paragraaf geven we hun bevindingen weer. Alle aanbevelingen sluiten aan bij de aanbevelingen die in dit boek gegeven worden.

Leerlingen willen op school goede seksuele vorming.

Dit helpt om taboes te doorbreken en met elkaar te praten over relevante onderwerpen. Meisjes en jongens zijn onzeker over dingen die normaal zijn en moeten leren dat seks niet gek is. Ook is het belangrijk te praten over relaties, het taboe moet er af gehaald worden. Sommige leerlingen krijgen thuis geen goede en betrouwbare informatie over relaties en seksualiteit, op internet is deze informatie ook niet altijd goed te vinden.

→ Leerlingen willen open kunnen praten over seksualiteit.

Meer aandacht voor seks in de bovenbouw

Seksuele vorming is vanuit de kerndoelen en in de bouwstenen van curriculum.nu verplicht in de onderbouw van het vo. Leerlingen willen meer aandacht voor seksuele vorming in de bovenbouw omdat er juist dan veel gebeurt in hun seksuele ontwikkeling. Op veel scholen is er dan geen seksuele vorming meer. Kennis uit de onderbouw is dan al weggezaakt. Veel leerlingen zijn het eens met de doorlopende leerlijn vanaf de basisschool. Dan wordt het een normalere zaak om er over te praten.

→ Leerlingen willen seksuele vorming vanaf de brugklas tot de eindexamenklas.

Nu is de seksuele vorming te beperkt

Er is voldoende kennis over soa's, condooms, zwangerschap en anticonceptie, maar leerlingen missen informatie over wat ze praktisch kunnen doen als ze met bijvoorbeeld een zwangerschap te maken krijgen. Ze missen ook informatie over seksuele en genderdiversiteit, dit wordt te weinig besproken. Het zou integraal bij alle onderwerpen aan bod moeten komen. De leerlingen willen dat

de heteronormativiteit doorbroken wordt. Ook missen leerlingen informatie over hoe je met elkaar omgaat: online, offline, in een relatie en tijdens de seks. Minder aandacht voor eierstokken, meer voor gevoel, hoe voelt het, wat vind je fijn, en hoe praat je er met elkaar over? Tenslotte willen de leerlingen meer aandacht voor het bespreken van wensen en grenzen, over plezier in seks, sexting en onrealistische verwachtingen door porno.

→ Leerlingen willen veel meer onderwerpen bespreken, zoals seksuele identiteit, wensen en grenzen, sexting en plezier in seks.

Praten over seks vraagt om een veilige sfeer

Seksuele vorming lukt volgens de leerlingen alleen als er een veilige sfeer is. Anders voelen ze zich ongemakkelijk. 'Gewoon een fijne sfeer waarin je je comfortabel kan voelen. Dat je niet bang hoeft te zijn voor wie je bent. Dat je gewoon jezelf kan zijn.' Ze willen kunnen lachen, maar ook serieus op iets in kunnen gaan. Leerlingen denken verschillend over het delen van persoonlijke ervaringen. Ze wijzen op de risico's, dat ze er later mee gepest kunnen worden. Lessen met kleine groepjes, al dan niet apart jongens en meisjes kunnen de veiligheid verhogen. Docenten moeten op hun gemak zijn met het bespreken van seksualiteit. Goed opgebouwde, gevarieerde lessen, met spelelementen zoals op de basisschool, helpen.

→ Leerlingen willen dat de docent een veilige sfeer creëert in de klas.

Een relaxte docent is belangrijk

Veel leerlingen vinden het vertrouwd als hun eigen docent (biologie, maatschappijleer of mentor) lesgeeft in seksuele vorming. Sommige leerlingen willen liever een andere docent omdat het met de eigen docent te intiem kan zijn. De volgende competenties van docenten vinden leerlingen belangrijk:

- Stevig in zijn schoenen staan.
- Zelf makkelijk over seksualiteit kunnen praten.
- Leerlingen stimuleren hun eigen oordeel te vormen.
- Leerlingen en seksuele vorming serieus nemen.
- Vertrouwen: dat je bij de docent terecht kunt als je ergens mee zit.

→ Leerlingen willen een docent die makkelijk praat over seks en hen serieus neemt.

Afwisseling in lesmethoden spreekt aan

Leerlingen willen afwisselende lesmethoden in de klas, waarbij gevarieerd wordt met discussies, anonieme vragenrondes, praktische opdrachten, het geven van tips, films en spel. Gast sprekers en ervaringsdeskundigen zijn volgens leerlingen een goede aanvulling op de lessen van een docent. Gast sprekers die het zelf hebben meegemaakt kunnen veel impact hebben, wat kan leiden tot meer respect voor lhbt (Felten, Emmen & Keuzenkamp 2015).

→ Leerlingen willen gevarieerde lessen over seksualiteit, niet alleen theorie maar ook ervaringsverhalen.

Het onderzoek is oktober 2019 gepresenteerd, gelijktijdig met de overhandiging van de voorstellen over het nieuwe leerplan voor po en vo van curriculum.nu aan de Minister van Onderwijs. Het advies van de co-onderzoekers luidde: "Ze moeten seksuele vorming wat groter uitpakken, iets spectaculairder. Dat het echt iets is wat aandacht mag en moet hebben. Dat er een duidelijk plan is met onderwerpen die aan elke school in Nederland moeten worden gegeven. En dat er veel meer onderwerpen moeten worden gegeven op elke school en veel vaker." (Cense, de Grauw en Vermeulen, 2019, p. 47).

Literatuur

Cense, M., de Grauw, S. en Vermeulen, M. (2019). *Gewoon, het taboe eraf halen. Wat leerlingen willen van seksuele vorming*. Utrecht: Rutgers.

Felten, H., Emmen, M. & Keuzenkamp, S. (2015). *Do the right thing. De plausibiliteit van interventies voor vergroting van acceptatie van homoseksualiteit*. Utrecht: Movisie.